

Landsforbundet Mot Stoffmisbruk

Generalsekretær Kari Sundby

Rehabilitering av stoffavhengige - et pårørendeperspektiv

- Pårørendes livssituasjon
- Familien i behandling og rehabilitering
- Rehabilitering innen TSB
- Rehabilitering i kommunen

Om LMS

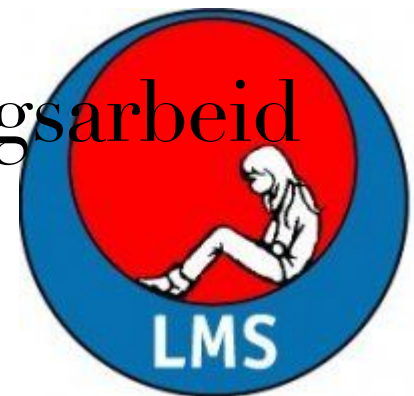
- Politisk uavhengig pårørendeorganisasjon på rusfeltet, etablert i 1981
- I overkant av 4000 medlemmer spredt på ca 50 lokallag.
- Medlem av :
 - Actis
 - Norden Mot Narkotika (NMN)
 - Europe Against Drugs (EURAD)

Hovedmål – kjerne aktiviteter

Todelt virksomhet:

- Kursvirksomhet og selvhjelpsgrupper
- Støttetelefon for pårørende og andre interesserte
- Mot Stoff
- Pårørendesenter under etablering
- Utadrettet informasjon / påvirkningsarbeid lokalt og sentralt

Hvem er de pårørende ?

- Foreldre
- Samboere/ektefeller
- Søsken til....
- Barn av...
- Besteforeldre
- Tanter/onkler/venner

Som har et rusmiddelavhengig
familiemedlem

Et samfunnsproblem som berører mange

- Anslagsvis 130 000 familier lever med psykisk sykdom og eller rusmiddelproblemer.
- Mange pårørende er disponert for å utvikle :
 - Egen sykdom
 - Hindret livsutfoldelse
 - Redusert livskvalitet.
 - (Opptappingsplanen for rusfeltet)
- Hvorfor?

- Å leve med en misbruker i familien kan sammenlignes med å leve i en krigslignende tilstand

En sammenhengende rekke av kriser

Preget av tillitsbrudd – ofte gjentatte:

- Brutte løfter
- Brutte håp
- Manipulering
- Tyverier
- Vold
- Løgner

Frykt som permanent tilstedeværelse

Frykt for:

- Overdoser – død
- Alvorlige helseskader og sykdom
- Kriminelle handlinger rettet mot andre
- Torpedoer
- For andre barns oppvekst

Pårørendes eget hjelpebehov

Av de spurte har:

71% mottatt hjelp knyttet til å være pårørende

24.5% har mottatt hjelp for psykiske plager

33.9% av pasientene har blitt utsatt for vold

65,2% har blitt utsatt for verbal trakassering

19.1% har opplevd økonomisk utpressing

(Borgestadklinikken - 2009)

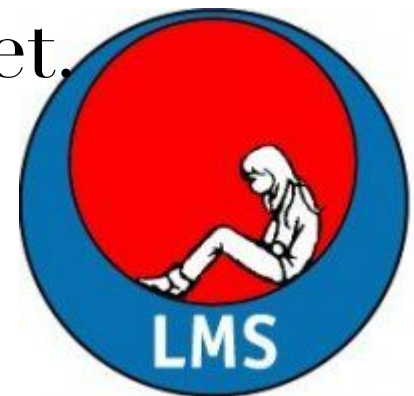
Hvorfor er dette så viktig?

- Dette er et bakteppe behandlere må ha med seg i møtet med pårørende og også i hjelpen til den rusavhengige.
- Uten slik kontekstuell forståelse er veien til feiltolkning av reaksjoner og atferd ofte kort
- Pårørende hjelpes ikke til å benytte egen erfaring både for seg selv og sykt familie medlem.

Resultat

- Det offentlige går glipp av pårørendes kompetanse.
- Manglende familieperspektiv –forståelse reduserer hjelpetilbudet til den som er syk.
- Pårørende får redusert sin tillit til det offentlige og derved ofte økte personlige belastninger og redusert livskvalitet.

Den politiske relevansen

Påstand:

Offentlige ressurser benyttes ikke effektivt

NAV's tiltak er ofte styrt av ledig kapasitet i egne tiltak og ikke basert på individuelle behov

Rehabilitering mislykkes på grunn av systemsvikt og ikke behandlingsresistente pasienter

Erfaringskompetanse er

- Helsefremmende
- Myndiggjørende
- samfunnsøkonomiske bidrag i planlegging, utvikling , gjennomføring og evaluering av tiltak.

Opptrappingsplanen for rusfeltet

Anerkjenner erfaringskompetansen:

”Pårørende kan være en viktig ressurs” og videre:

”viktig at pårørende blir lyttet til, enten det gjelder egne behandlings – og rehabiliteringsbehov eller ønsket om å medvirke i kraft av rollen som pårørende.”

Samhandlingsreformen

- En erkjennelse av at det ikke på alle områder er oppnådd et helhetlig og sammenhengende behandlingsforløp.
- Stoltenbergutvalget
- NAV reformen
- Alt henger sammen med alt.....

Sentrale utfordringer på rusfeltet

- Rus og psykisk helse fremstår fortsatt som et fragmentert og uoversiktlig tilbud.
- Det er ikke samsvar i kapasitet mellom avrusning og akutt plasser og behandling på spesialisthelsetjenestenivå
- Det er manglende eller mangelfulle rehabiliteringstilbud i kommunene

Rehabilitering

Riksrevisjonens konklusjoner våren 2010:

- Det mangler konsensus og faglige standarder for god behandling innen TSB
- Det mangler nasjonale standarder/veileder for TSB
- 70 til 90% av pasientene mangler IP selv om de ønsker slik plan.
- Eksisterende planer er mangelfulle

Utskrivningsklar

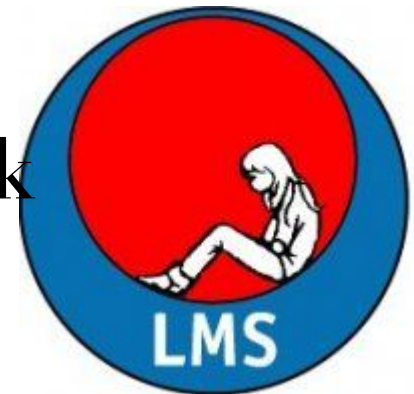
Under utredning:

- når er en rusavhengig eller psykisk syk person utskrivningsklar?
- Finansiering av rus og psykisk helse i spesialisthelsetjenesten

Et alvorlig eksempel

- Rådgivning / hjelp til gjeldsavtaler er ikke rehabilitering på spesialisthelsetjenestenivå
- Terapeutisk hjelp/fokus på angst og depresjoner faller ofte utenfor
- Utskrivelse uten forberedelse på utfordringer etterpå
- Utskrivelse uten støttende nettverk

Alvorlig eksempel 2

- Taushetsplikten: en kommunikasjonsutfordring eller et stengsel.
- Tvang etter sosialtjenesteloven § 6-1a
..... Etter initiativ fra pårørende.....

NAV 2010

- Riksrevisjonen bekreftet ikke Arbeids- og velferdsetatens regnskap for andre året.
- Det er fortsatt alvorlige mangler ved intern kontroll
- Det er vanskelig å oppnå kontakt med saksbehandler
- Dokumenter blir borte og vedtak fattes uten kartlegging (veiledningsplikten)

Gjeld / gjeldsordninger

- Det er store variasjoner i kommunal øk. rådgivning
- Type gjeld kompliserer
- Innkrevningssentralens holdninger
- Hvem straffes for hva
- Gjeldsordningslovens §1-4
(støtende kriteriet)

Stoltenbergutvalget

- Foreslår MO sentre – statlig finansiering
- Overføre vurderingsenhetenes oppgaver til Mo sentrene
- Mo sentre skal også gi informasjon og ha god kontakt med pårørende
- Trygg bolig som del av behandling
- Avtale om oppfølging som alternativ til påtale og anmerkning i strafferegisteret.

Ønskeliste

- Forsøk med MO sentre – statlig finansiering
- Øremerking av midler til rehabiliterende arbeid i kommunen
- At NAV ansatte veileder og kartlegger før vedtak .
- At opptrappingsplanen forlenges ytterligere
- Endret praksis / offentlig gjeld

